

หนังสือประกอบการเรียนการสอนวิชาวาดเส้นฉบับสมบูรณ์

วาดเส้น ดอกไม้

อนันต์ ประภาโส

ศ.บ. (มหาวิทยาลัยศิลปากร) ค.ม. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

เหมาะสำหรับการเรียนการสอน
ชั้นปวช. ปวส. อุดมศึกษา
นักเรียนสายสามัญที่ต้องการ
ศึกษาต่อด้านศิลปะ & ออกแบบ
และผู้สนใจศิลปะทั่วไป

พร้อมภาพ
ตัวอย่าง
100 ภาพ

งานศิลปะ ดอกไม้

อนันต์ ประภาโส

ศ.บ. (มหาวิทยาลัยศิลปากร) ค.ม. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

วาดเส้นดอกไม้

อนันต์ ประภาโส

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อนันต์ ประภาโส

วาดเส้นดอกไม้,--กรุงเทพฯ : สิปปประภา, 2554

156 หน้า

1. การวาดเส้น 2. การวาดเขียน I. ชื่อเรื่อง

741

ISBN 978-616-7133-17-1

บรรณาธิการอำนวยการ : อนันต์ ประภาโส

บรรณาธิการบริหาร : ศรีนยา พรหมคำ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ภูชิต รอดดารา

ภาพประกอบ : ประภาสิต กลิ่นธรรมเสน, สามารถ เต็มรัตน์, สิริชาติ พิณฑอง,
อนันต์ ประภาโส

ศิลปกรรม : สมาร์ทเฮด กรู๊ป

พิสูจน์อักษร : รัตนวลี คำแก้ว

พิมพ์ที่ : บริษัท เอ็ม เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

สำนักพิมพ์ สิปปประภา

31/213 หมู่บ้านพฤษภาวิไลเลข 1 ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12150

โทรศัพท์ 02-192-3060 โทรสาร 02-192-3280 www.sipprapa.net

จัดจำหน่ายโดย

สายส่งสุขภาพใจ บริษัท บুক ไทม์ จำกัด

214 ซ.พระรามที่ 2 ซอย 38 ถนนพระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

โทรศัพท์ 02-415-2621, 02-415-6797 โทรสาร 02-416-7744 www.booktime.co.th

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์

คำนำและข้อแนะนำในการใช้หนังสือ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นปีแรกที่ผู้เขียนเริ่มสอนศิลปะให้กับรุ่นน้องเมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และในปี พ.ศ. 2532 ที่ผู้เขียนได้เขียนหนังสือ วาดเส้นแอนะนามิขึ้นเป็นครั้งแรก จวบจนปัจจุบันรวมเวลา 30 ปีพอดี

ในห้วงเวลาดังกล่าว ผู้เขียนได้ใช้เวลาทั้งหมดไปกับการสอนศิลปะและเขียนหนังสือศิลปะ โดยเฉพาะหนังสือ วาดเส้น ที่ได้นำออกสู่สาธารณชนมาหลายเล่ม ให้เยาวชนและผู้สนใจศิลปะได้ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาศิลปะ

ปัจจุบัน สำนักพิมพ์ศิลปะประภา ได้ผลิตหนังสือชุด “วาดเส้น” ออกมาทั้งหมด 4 เล่ม โดยมีเนื้อหา ร้อยเรียงสอดคล้องต่อเนื่องกัน โดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายากดังนี้

1. วาดเส้นพื้นฐาน
2. วาดเส้นดอกไม้ (เล่มที่อยู่ในมือท่านนี้)
3. วาดเส้นทิวทัศน์
4. วาดเส้นภาพคน

หนังสือ “วาดเส้นดอกไม้” เล่มนี้ ผู้เขียนได้จัดทำขึ้นเป็นภาคต่อของ “วาดเส้นพื้นฐาน” เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน นิสิต นักศึกษา นำไปใช้ประกอบการศึกษาวิชาวาดเส้น โดยสามารถเรียนจบได้ในเวลา ประมาณ 16 สัปดาห์ (1 ภาคเรียน) และแบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 2 ภาค คือ ทฤษฎี และ ปฏิบัติ

ข้อแนะนำสำหรับครูอาจารย์ : สามารถใช้เนื้อหาในภาคทฤษฎีบรรยายสรุปให้ผู้เรียนฟังทุกครั้ง ประมาณ 30 นาที จากนั้นจึงสั่งงานให้ปฏิบัติโดยใช้เวลาประมาณ 2.30 ชั่วโมง (รวม 3 ชั่วโมง)

ในครั้งถัดมา ผู้สอนทำการวิจารณ์ผลงานงานในครั้งก่อนและเสนอแนะ จากนั้นจึงบรรยายทฤษฎี รวม 30 นาที ก่อนสั่งงานในภาคปฏิบัติ

ผู้สอนควรอ่านหนังสือให้จบทั้งเล่ม แล้วแบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นจำนวนครั้งตามตารางสอนที่วางไว้

ข้อแนะนำสำหรับผู้ศึกษาด้วยตนเอง : ควรอ่านหนังสือเล่มนี้ให้เข้าใจตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้ายอย่างน้อย 1 ครั้ง จากนั้นกลับมาเริ่มต้นอ่านซ้ำแล้วทำตามข้อแนะนำในแต่ละบท ทำซ้ำจนกว่าจะเข้าใจแล้วจึงขึ้นบทใหม่

เมื่ออ่านและปฏิบัติตามจนจบเล่มแล้วให้นำผลงานไปให้ผู้รู้ช่วยวิจารณ์ หากผลงานยังไม่ดีพอ ให้กลับไปเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง

การอ่านและฝึกซ้ำ ๆ จะทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น และทักษะฝีมือก็จะพัฒนาตามไปด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่รักและสนใจศิลปะทุกคน

อนันต์ ประภาโส

มิถุนายน 2554

ลำลูกกา ปทุมธานี

สารบัญ

ภาคทฤษฎี

บทที่ 1	การวาดเส้น	5
บทที่ 2	ศิลปะภาพหุ่นนิ่ง	10
บทที่ 3	การวาดภาพดอกไม้	35

ภาคปฏิบัติ

บทที่ 4	การร่างภาพ	43
บทที่ 5	ดอกไม้เดี่ยว	48
บทที่ 6	ดอกไม้กลุ่ม	66
บทที่ 7	ดอกไม้ในแจกัน	79
บทที่ 8	หุ่นนิ่งดอกไม้	100
บรรณานุกรม		148
ประวัติผู้เขียน		149

บทที่ 1

การวาดเส้น

การวาดเส้น (Drawing) คือการสื่อความหมายวิธีหนึ่งของมนุษย์ ด้วยกระบวนการทางการวาด, ขูด, ขีด, เขียน, ลากให้เกิดเส้นหรือร่องรอยด้วยวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งลงบนพื้นรองรับ โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ที่ง่ายที่สุดที่จะหาได้ในขณะนั้น เช่น ก้อนหิน, ถ่านไม้, เปลือกไม้, เลือดสัตว์, หรือแม้แต่มือเปล่า

ภาพวาดผนังถ้ำลาสโก, ฝรั่งเศส

ภาพวาดผนังถ้ำอัลตามิรา, สเปน

การวาดเส้นมีมาตั้งแต่มนุษย์เริ่มมีวิวัฒนาการขึ้น หลักฐานสำคัญของการใช้เส้นเพื่อสื่อสารของมนุษย์พบในถ้ำอัลตามิรา ประเทศสเปน และถ้ำลาสโก ประเทศฝรั่งเศส สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ได้ใช้กิ่งไม้ ใช้เลือดสัตว์ ก้อนหิน กระดูกสัตว์ ฯลฯ ขูด ขีด แกะ ลาก บนผนังถ้ำให้เกิดร่องรอย เกิดเป็นสัญลักษณ์ เป็นภาษาขึ้นมา เป็นภาพวาดรูปมนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ อารูธ ฯลฯ นับเป็นการบันทึกเรื่องราวและการสื่อสารยุคแรก ๆ ของมนุษย์ ต่อมาได้มีการค้นพบการวาดเส้น การแกะสลักสัญลักษณ์ในที่ต่าง ๆ อีก เช่น บนกระดูกสัตว์ บนเปลือกไม้ที่ถูกอัดฝังแน่นอยู่นานจนกลายเป็นฟอสซิล รวมถึงบนหินและโลหะอีกด้วย จนกระทั่งมนุษย์มีกระดาษใช้ จึงใช้หมึกบันทึกเรื่องราวลงบนกระดาษ และวิวัฒนาการมาจนถึงการพิมพ์ภาพ ซึ่งเชื่อกันว่า ชาวจีนเป็นชาติแรกที่คิดวิธีการพิมพ์ขึ้นมาในโลก

การวาดเส้นถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะ ผลงานทุกแขนงจะต้องใช้กรรมวิธีวาดเส้นเป็นขั้นตอนแรกในการถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในความคิดออกมาเป็นรูปธรรมก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การนำเสนอด้วยกลวิธีต่าง ๆ ศิลปินสามารถสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานวาดเส้นไปสู่ความสมบูรณ์และมีคุณค่าทางศิลปะได้โดยไม่ต้องอาศัยการสร้างสรรค์ด้วยวัสดุชนิดอื่น ขอเพียงมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะอย่างถ่องแท้ และมีความคิดสร้างสรรค์ก็สามารถสร้างสรรค้งานวาดเส้นให้มีสุนทรียภาพได้

ศิลปินส่วนใหญ่มักใช้ภาพวาดเส้นเป็นแบบ “ร่าง” ความคิดอย่างคร่าวๆ เพื่อทดลองเพื่อหาความลงตัว และมักจะเก็บผลงานวาดเส้นของตนไว้เบื้องหลังงานที่เสร็จสมบูรณ์ โดยไม่ค่อยจะนำเสนอ “ภาพร่างความคิด” ต่อสาธารณชน ทำให้งานวาดเส้นไม่ค่อยเป็นที่นิยมนัก จะมีอยู่บ้างก็เป็นบางท่านที่นำเสนอผลงานวาดเส้นออกสู่สายตาประชาชนในฐานะผลงานวิจิตรศิลป์ งานวาดเส้นจึงคล้ายกับว่าจะ เป็นเพียงผลพลอยได้จากความคิดของศิลปินเท่านั้น

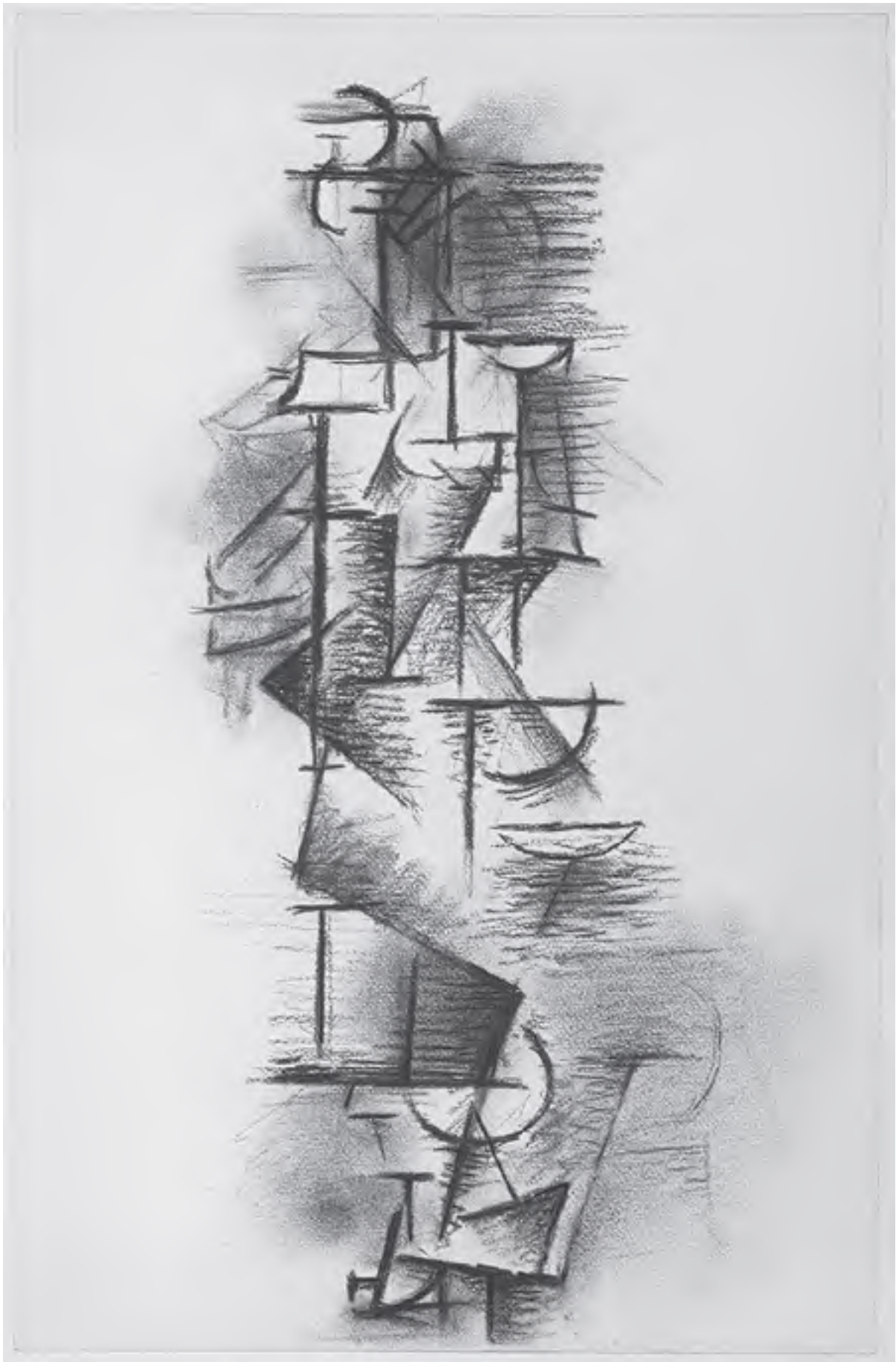
ประเทือง เอมเจริญ ศิลปินแห่งชาติ กล่าวถึงงานวาดเส้นไว้ว่า “ในการทำงานศิลปะตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้ใช้การวาดเส้นเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ธรรมชาติ

และสร้างลักษณะเฉพาะตน นอกจากนั้น การวาดเส้นยังเป็นจุดของการก่อให้เกิดสมาธิ การวาดเส้นจึงเปรียบเสมือนกัญญาแจที่ จะไขไปสู่กระบวนการแห่งความงามของศิลปะที่ง่ายและตรงที่สุด การฝึกฝนงานวาดเส้นจะต้องพยายามกระทำให้ต่อเนื่องโดยตลอดตา มือ และจิตใจจะต้องสัมพันธ์กันเป็นสมาธิ การวาดเส้นควรดำเนินตัวเองไปอย่างอิสระ โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ก่อน ทั้งในด้านรูปแบบและการแสดงออก และเมื่อใดที่เรารู้สึกได้ถึงพลังที่ผ่านเข้าสู่เส้น จิตใจของเราจะพบกับความอิสระเบิกบาน ในขณะนั้น เราจะได้สัมผัสกับความงามของศิลปะและสามารถสร้างสรรค์ได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด”

ภาพบน : ผลงานวาดเส้นของ ลีโอนาร์โด ดา วินชี

ภาพล่าง : ผลงานวาดเส้นของประเทือง เอมเจริญ

ผลงานวาดเส้นของ พาโบล ปิกัสโซ่

ผลงานวาดเส้นของ แจ็คสัน พอลลีออค

วัตถุประสงค์ของการวาดเส้น

1. เพื่อแสดงออกและถ่ายทอดทางอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการของมนุษย์
2. เพื่อสื่อสาร
3. เพื่อบันทึกข้อเท็จจริง, ข้อมูล, ประสบการณ์, ประวัติศาสตร์ ฯลฯ
4. เพื่อเตรียมการ, ทดลอง, ทำแบบร่าง
5. เพื่อปลูก และพัฒนาความคิดที่เป็นสาระต่อการสร้างสรรค์, พัฒนาจิต, สมาธิ, ความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิตขณะปฏิบัติการ
6. เพื่อศึกษาธรรมชาติ ชีวิต ความสัมพันธ์กลมกลืน และขัดแย้งในสาระแห่งธรรมชาติ เป็นการเก็บเกี่ยวประสบการณ์วิธีหนึ่ง
7. เป็นพื้นฐานในการศึกษาศิลปะ เพิ่มพูนความชำนาญ เพื่อเสริมทักษะในการแสดงออกทางศิลปะ
8. เป็นเครื่องมือช่วยในการศึกษาวิชาการทุกแขนง
9. เป็นศิลปกรรมที่สมบูรณ์แบบโดยตัวของมันเอง ไม่ต้องอิงกับวัตถุประสงค์อื่น

คุณค่าของงานวาดเส้น

1.คุณค่าทางศิลปะ งานวาดเส้นสามารถเป็นผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งที่แสดงคุณค่าในตัวของมันเองได้ โดยการแสดงออกของศิลปิน เช่น การนำเสนอมุมมองที่น่าสนใจ การใช้น้ำหนักแสงเงาที่ให้อารมณ์และความรู้สึก หรือการใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ที่มีอัตลักษณ์ ทั้งหมดทั้งมวลก็เพื่อนำไปสู่ความเป็นสุนทรียภาพนั่นเอง ตัวอย่างผลงานวาดเส้นที่แสดงคุณค่าทางศิลปะสูง เช่น ผลงานของวินเซนต์ แวนโก๊ะ หรือศิลปินไทย เช่น อังคาร กัลยาณพงศ์, ช่าง มุลพินิจ, ประเทือง เอมเจริญ เป็นต้น ผลงานวาดเส้นที่มีคุณค่าทางศิลปะนี้จะให้ประโยชน์ทางจิตวิญญาณ กล่าวคือทำให้ผู้เสพมีอารมณ์คล้อยตาม ซาบซึ้งกับความงาม ช่วยให้จิตใจผ่อนคลาย มีสมาธิ ส่งเสริมสติปัญญา ยกกระดับจิตใจ ฯลฯ

2.คุณค่าทางประโยชน์ใช้สอย อาจนำผลงานวาดเส้นไปเป็นภาพประกอบในบทความ เรื่องราวต่างๆ เพื่อแสดงความชัดเจน สร้างจินตนาการ นำไปทำเป็นภาพตัวอย่าง นำไปใช้กับการออกแบบ การทำแผนที่ ภาพเพื่อการศึกษา ฯลฯ ในที่นี้เราเรียกว่า ศิลปะประยุกต์

ผลงานวาดเส้นด้วยปากกาของอนันต์ ประภาส

บทที่ 2

ศิลปะภาพหุ่นนิ่ง

พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคทางศิลปะ แปลโดย มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ กล่าวไว้ว่า

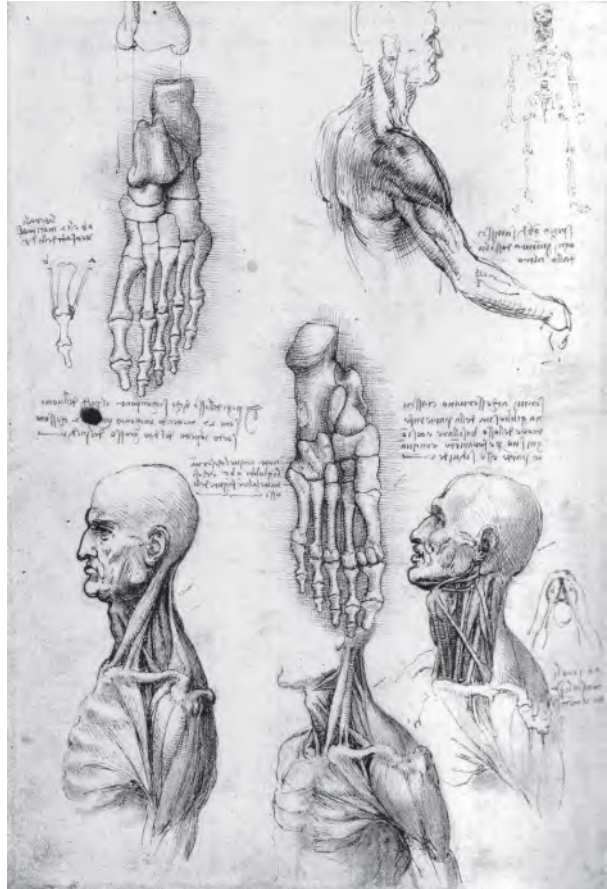
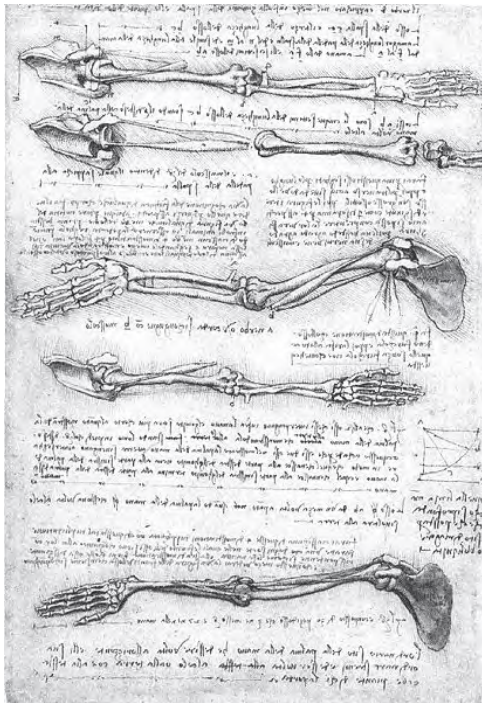
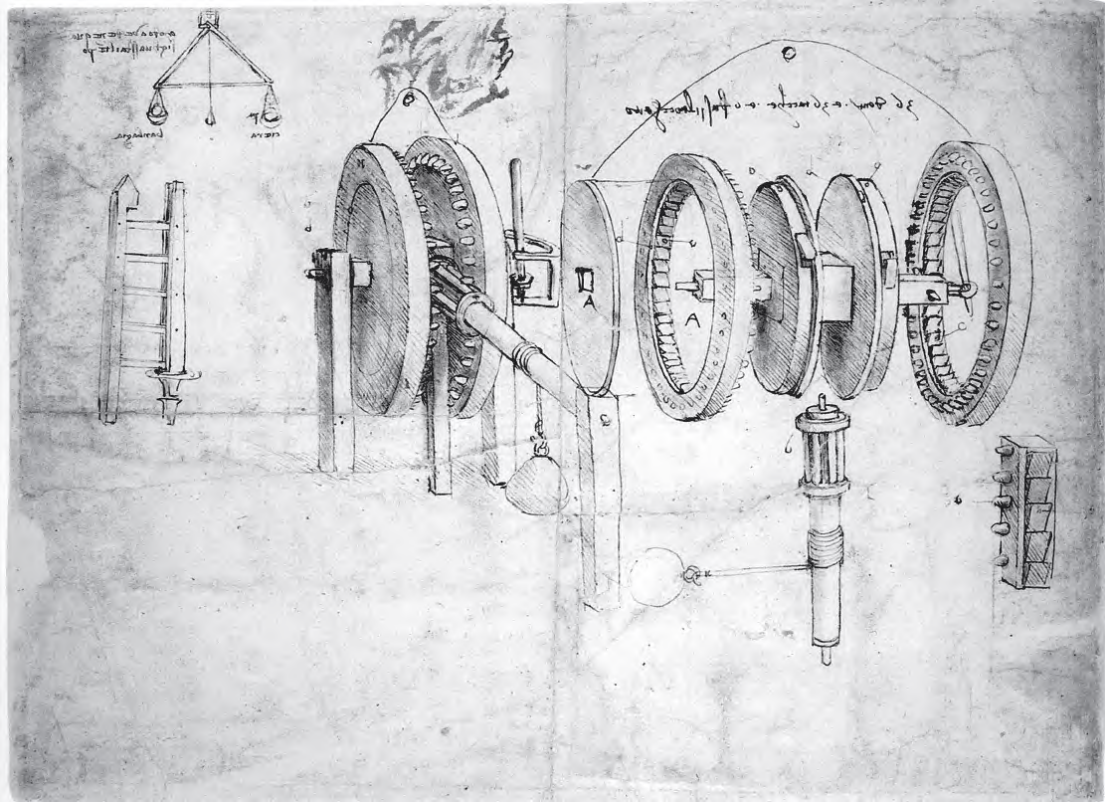
...Still Life ภาพหุ่นนิ่ง เป็นจิตรกรรมระบายสีหรืองานวาดเขียนซึ่งถ่ายทอดภาพของหมู่วัตถุที่ปราศจากการเคลื่อนไหว ซึ่งถูกจัดวางหรือถ่ายทอดในลักษณะของเนื้อหาแบบหนึ่งซึ่งอาจถ่ายทอดในเชิงสัญลักษณ์ หรือเพียงเพื่อถ่ายทอดความงามเพื่อสนองสุนทรียรสเท่านั้น ภาพหุ่นนิ่งมักจะจัดในอาคารและมักจะมีวัตถุที่มนุษย์ทำขึ้นอย่างน้อยก็ชิ้นหนึ่ง เช่น อาจจะเป็นโต๊ะที่ใช้วางกลุ่มวัตถุ หรือหุ่นนิ่งภาพดอกไม้ก็อาจเป็นแจกันที่ใส่ช่อดอกไม้ ซึ่งต่างไปจากการถ่ายทอดดอกไม้หรือก้อนหินจากธรรมชาติจริง ๆ แม้ว่าการถ่ายทอดภาพหุ่นนิ่งนี้จะมีมาตั้งแต่สมัยโรมันโบราณแล้วก็ตาม แต่ไม่มีการถ่ายทอดภาพที่มีขนาดใหญ่เต็มภาคภูมิในเนื้อหาเช่นนี้ จนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่สิบหกเมื่อจิตรกรชาวอิตาลีและเฟลมิชมุ่งถ่ายทอดผลงานจิตรกรรมในเนื้อหาเช่นนี้ว่าเป็นเอกเทศ และในคริสต์ศตวรรษที่สิบแปดจิตรกรชาวฝรั่งเศสชื่อของ-บัปติสต์-ซีเมอง ชาร์แดงก็ได้ทำให้ภาพหุ่นนิ่งเป็นเนื้อหาของจิตรกรรมอย่างแท้จริง ภาพหุ่นนิ่งเป็นเนื้อหาที่จิตรกรกลุ่มลัทธิประทับใจ (Impressionism) และลัทธิประทับใจยุคหลัง (Post-Impressionism) เช่นฟานก๊อก และเซซานน์ นิยมใช้ในการถ่ายทอด...

จิตรกรรมภาพหุ่นนิ่งได้ปรากฏขึ้นในโลกนานมาแล้ว ดังมีหลักฐานอยู่ในสุสานอียิปต์โบราณ ตามความเชื่อว่าวัตถุ อาหาร และสิ่งของเครื่องใช้ที่ปรากฏในชีวิตหลังความตายจะกลายเป็นจริงและผู้ตายจะสามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ยังพบบนจิตรกรรมฝาผนังในโรมัน และชุดพบโมเสกประดับพื้นในปอมเปอีอีกด้วย ผลงานส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความเชื่อและศาสนา

จนกระทั่งถึงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) จิตรกรได้ตัดทอนเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาในผลงานของพวกเขา ลง เช่น Leonardo da Vinci ที่วาดภาพขึ้นเพื่อประกอบการศึกษา และ Albrecht Dürer ที่วาดแต่ภาพพืชและสัตว์ อย่างไรก็ตาม การวาดภาพหุ่นนิ่งส่วนใหญ่ก็ยังปะปนอยู่กับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและชีวิตประจำวันของผู้คนในยุคนั้น มีการวาดภาพวัตถุต่าง ๆ เช่น เหยียดอาหาร แจกันดอกไม้ ผสมปนเปไปกับภาพคนในบรรยากาศต่าง ๆ ซึ่งก็ไม่ใช่การถ่ายทอดเนื้อหาของความเป็น “ศิลปะภาพหุ่นนิ่ง” โดยตรง

Albrecht Dürer (1471-1528), Owl, (1508)
Watercolour and bodycolour

Leonardo da Vinci (1452-1519), drawing and sketching

Jacopo de' Barbari (c. 1440–before 1516), *Still-Life with Partridge and Gauntlets* (1504)

Hours of Catherine of Cleves

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 15 ศิลปินชาวเนเธอร์แลนด์เป็นผู้นำในการพัฒนาเทคนิคจิตรกรรมชั้นสูงในงาน Illuminated Manuscripts (จิตรกรรมที่ใช้ในการออกแบบหนังสือต้นฉบับที่ ตกแต่งลวดลายวิจิตรด้วยสีเงินและสีทอง, หนังสือประกอบภาพของชาวตะวันตก และหนังสือที่เกี่ยวกับศาสนา) ที่ขอบภาพมักจะตกแต่งด้วยภาพดอกไม้, แมลง และวัตถุที่หลากหลาย เช่น ผลงานที่ชื่อ Hours of Catherine of Cleves เทคนิคเหล่านี้ได้ถูกนำไปปรับใช้กับภาพประกอบทางพฤกษศาสตร์ในยุโรปในระยะต่อมา

ในศตวรรษที่ 16 มนุษย์เริ่มสนใจโลก, วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติมากขึ้น มีการสำรวจ จดบันทึก ไปจนถึงการบันทึกด้วยภาพวาดทางพฤกษศาสตร์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการวาดภาพประกอบทางด้านวิทยาศาสตร์ วัตถุทางธรรมชาติ และเครื่องใช้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเริ่มได้รับความสนใจและถูกนำมาเป็นแบบในการวาดภาพ ทำให้ภาพหุ่นนิ่งแพร่หลายไปทั่วยุโรปในเวลานั้น

ในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 16 ภาพวาดที่มีเนื้อหาทางศาสนามักค่อยๆ ลดบทบาทลง การแสดงเนื้อหาด้านจริยธรรมถูกแปรสภาพไปเป็นผลงานที่แสดงลักษณะเสียดสีและสะท้อนสังคม เช่นผลงานชื่อ "The Butcher Shop" โดย Joachim Beuckelaer (1568)

ศตวรรษที่สิบเจ็ด ในอิตาลี แม้จิตรกรรมภาพหุ่นนิ่งจะมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ แต่ก็ยังน้อยกว่าผลงานที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศาสนา และตำนานต่างๆ อย่างไรก็ตามยังมีจิตรกรหลายคนประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์จิตรกรรมภาพหุ่นนิ่ง เช่น Giovanna Garzoni, Laura Bernasconi และ Fede Galizia และศิลปินชั้นนำในสาขาอื่นๆ ของอิตาลีก็สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภาพหุ่นนิ่งด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Caravaggio ที่สร้างสรรค์ผลงานในแนวธรรมชาตินิยมที่แสดงความเหมือนจริง ผลงาน Basket of Fruit (c. 1595-1600) ของเขา เป็นตัวอย่างหนึ่งของผลงานจิตรกรรมหุ่นนิ่งอย่างแท้จริง แต่ภาพวาดดังกล่าวถูกครอบครองโดยพระคาร์ดินัล Borromeo ภาพหุ่นนิ่งจึงอาจได้รับการยอมรับด้วยเหตุผลทั้งทางด้านศาสนาและความงามผสมปนเปกันไปก็ว่าได้

Joachim Beuckelaer (1533–1574), *The Butcher Shop* (1568)

Annibale Carracci (1560-1609), *Butcher's Shop* (1580)